

Raadigheden over deres Person og Arbejds-kraft bliver indskrænket, det kan heller ikke nægtes, og det er jo Lovens Hensigt paa det Punkt. Derfor synes det mig; at den ærede Ministers meget stærke Ytring om, at der ingen logisk Sammenhæng var i, hvad jeg paa det Punkt havde sagt, kunde han have sparet sig, for der var meget god Logik i det. Dernæst mente den ærede Minister, at min Frygt for at det, nu at indføre en 10 Timers Normal-arbejdsdag for Kvinder i visse Virksomheder, skulde kunne bevirke, at man ogsaa indførte en Normalarbejdsdag for voksne Mænd, var aldeles ubegrundet. Jeg ser dog ikke rettere, end at den ærede Minister i sine egne Ytringer i Virkeligheden gav mig fuldkommen Ret, idet han ligefrem erklærede, at hvis man fra anden Side kunde være tilbøjelig dertil og mente, at det kunde være rigtigt at indføre en Normalarbejdsdag paa 12—13 Timer ÷ de nødvendige Pauser, altsaa 10—11 Timers Arbejdsdag for voksne Mænd, saa kunde han ikke have noget særligt derimod at indvende. Ja, dertil vil jeg sige, at har man først indført en Normalarbejdsdag paa 11 eller 10 Timer, saa er der ikke nogen tilstrækkelig Grund til, at man ikke ogsaa, naar man finder det hensigtsmæssigt for hele Samfundets Tarv, kunde indføre en paa 9 Timer eller maaske endogsaa paa de berømte 8 Timer. Saa siger den ærede Minister nej, thi det ene vilde kun være i Lovs Form at faa erklæret, at en Arbejder ikke skal arbejde mere, end han kan; det andet derimod er at sige, at han ikke maa arbejde saa længe, han selv vil arbejde. Selvfølgelig ligger de 10 Timers Normal-arbejdsdag nærmere ved, hvad en Mand kan præstere end de 8 Timers, det maa jeg indrømme, men jeg kan ingenlunde indrømme, at det i og for sig er umuligt hverken for en Mand eller Kvinde at arbejde mere end 10 Timer, det gør Tusinder og atter Tusinder, uden at derfor deres Sundhed paa nogen Maade lider Skade derved. Jeg ser dog ikke rettere, end at den mulige Konsekvens, som jeg har hentydet til, alligevel ligger i den uheldige Bestemmelse om, at Kvinder ikke maa arbejde mere end 10 Timer, selv om de ønske og ville det. Dernæst forklarede den højtærede Minister os, hvor sørgeligt, hvor urigtigt det var, om Kvinderne arbejdede om Natten, og om de arbejdede længer end disse 10 Timer. Ja, jeg er ganske enig med den højtærede Minister i, at det vilde være det bedste, at man kom til, at dette Arbejde ikke skete, og det

vilde ogsaa være det bedste, at man for Mændenes Vedkommende kom til en ikke altfor urimelig lang Arbejdsdag. Men hvad jeg er absolut uenig med ham i, er, at man deraf kan drage den Slutning, at man fra Statens Side skal gribe ind og sige: Saa-dan skal det være. Et er, hvad man arbejder paa at komme til lidt efter lidt i Kraft af den naturlige Udvikling i vort Folk, som i de fleste andre civiliserede Folk, et andet er, om man i sin Utaalmodighed — for det er det efter min Mening — vil sætte en Trumf paa og sige: Saa-dan skal det være, I maa ikke arbejde længere end disse 10 Timer, eller hvilket Timeantal man nu behager at sætte. Jeg paastaar, at dette sidste ikke paa nogen Maade følger af Forudsætningen. Dette var nu, hvad Kvinderne angaar.

Hvad de voksne Mænd angaar og den Beskyttelse, de faa ved dette Lovforslag, skal jeg henholde mig til, hvad jeg sagde i Formiddags. Disse Bestemmelser ere ikke af den Betydning, ikke saa indgribende som det andet, men jeg skal dog gøre opmærksom paa, at der er forskellige Bestemmelser, som virkelig gaa ud over, hvad rigtigt er. Det er selvfølgelig rigtigt, at Fabriklokaler skulde være saaledes indrettede, at de ikke ere særlig farlige hverken for Arbejdernes Liv og Lemmer eller for deres Sundhed, men at gaa saa vidt at forlange denne ugentlige Rensning, som er omtalt her, eller at gaa saa vidt at forlange, at Arbejdsgiverne skulde have store, opvarmede Rum, hvori Arbejderne kunne spise deres Middagsmad, det kan jeg ikke være med til. Det kan være overmaade heldigt, om noget saadant bliver indrettet, men jeg kan ikke være med til at indføre ved Lov, at det skal ske. Det er denne Forskel, jeg atter maa gøre gældende. Ogsaa her er det de mindre Bedrifter, hvis Sag jeg taler. Jeg tvivler ingenlunde paa, at de meget store Bedrifter ville ad den ene eller den anden Vej kunne komme ud over, en saadan Bestemmelse. Enten kunne de virkelig have Plads til at indrette et saadant Rum, hvor Arbejderne kunne faa deres Middagsmad varmet, eller de kunne indrette Arbejdstiden paa en saadan Maade, at der holdes saa tidligt op, at Arbejderne kunne indtage deres Middagsmad efter Arbejdsdagens Afslutning, og det gøre de enkelte Steder — har jeg ladet mig sige — paa meget store Fabrikker her i Byen, men det kunne ikke alle de smaa Bedrifter gøre, det er umuligt, og mest af alt naturligvis uden for Kjøbenhavn, omkring